

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Відокремлений структурний підрозділ

«Любешівський технічний фаховий

коледж Луцького національного

технічного університету»

*випускна циклова методична комісія викладачів економічних дисциплін,
обліку і оподаткування*

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор

_____ **Анатолій ХОМИЧ**

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Гроші та кредит

Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D1 Облік і оподаткування
Освітньо-професійна програма	Облік і оподаткування

Розробник: Колядюк Віктор Миколайович, викладач вищої категорії

**ДАНІ ПРО ПОГОДЖЕННЯ
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ (СИЛАБУСА) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Розглянуто та схвалено на засіданні робочої проектної групи (РПГ) освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування»	Протокол від _____ № _____ Керівник РПГ _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)
Розглянуто та схвалено на засіданні випускної циклової методичної комісії викладачів економічних дисциплін, обліку і оподаткування	Протокол від _____ _____ Голова ЦМК _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Дані про перегляд робочої програми навчальної дисципліни:

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено			
		Дата та номер протоколу засідання РПГ	Підпис керівника РПГ	Дата та номер протоколу засідання циклової методичної комісії	Голова циклової методичної комісії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Гроші та кредит
Розробник(и)	Колядюк Віктор Миколайович, викладач вищої категорії E-mail: molder1609@gmail.com
Семестр вивчення навчальної дисципліни	1-й семестр.
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 3 кредити ЄКТС, 90 годин, з яких 51 годин становить контактна робота з викладачем (39 годин лекцій, 12 години практичних занять), 39 годин становить самостійна робота. Форма контролю – залік. Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання - 3 год. Курсовий проект (робота) (за наявності) – не передбачена.
Мова(и) викладання	Українською мовою
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова освітня компонента, що формує спеціальні компетентності
Передумови для вивчення дисципліни	-
Додаткові умови	-
Обмеження	Обмеження відсутні
3. Мета та завдання навчальної дисципліни	
<p>Метою навчальної дисципліни є вивчення теоретико-методологічних засад і організаційно-правового механізму функціонування в ринковій економіці грошей, кредиту і банків.</p> <p>Завданнями дисципліни “Гроші і кредит” є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • з'ясування сутності, функцій та ролі грошей і кредиту; • дослідження механізму функціонування грошової системи в ринковій економіці; • визначення закономірностей функціонування валютного ринку, валютної системи, грошового ринку; • засвоєння ролі, специфіки та практики використання грошово-кредитної політики центрального банку, напрямів діяльності банків та небанківських фінансових 	

інститутів щодо грошово-кредитного обслуговування суб'єктів господарювання та населення в Україні.
4. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач в результаті вивчення дисципліни
<p>ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>СК 5. Здатність складати, документувати (оформлювати) й оперувати технічною документацією технологічних процесів на підприємствах автомобільного транспорту.</p> <p>СК 9. Здатність організовувати ефективну виробничу діяльність об'єктів автомобільного транспорту.</p> <p>СК 12. Здатність організовувати підприємницьку діяльність в системі автомобільного транспорту.</p>
5. Програмні результати навчання
РН 15. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.
6. Вимоги до знань і вмінь
<p>У результаті вивчення даної дисципліни здобувач освіти повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сутність та функції грошей; - природу сучасних грошей; - історичний розвиток та дискусійні проблеми теорії грошей; - теоретичні положення щодо формування попиту та пропозиції на гроші; - сутність та склад сучасної грошової системи; - характеристики та функції фінансового ринку та його складових; - роль кредиту у сучасній економіці; - функції та склад сучасної кредитної системи; - функції центрального банку; - структуру та призначення валютних систем. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати прийоми економічних досліджень для аналізу функціонування економічних явищ та процесів; - вміти оцінювати стан грошово-кредитних відносин в Україні і перспективи їх розвитку. - аналізувати діяльність державних важелів на економічні процеси в країні.
7. Програма навчальної дисципліни
<p style="text-align: center;">Тема 1. Сутність і функції грошей</p> <p>Походження грошей. Концепції походження грошей. Поява грошей як результат еволюційного розвитку товарного обміну. Роль держави у творенні грошей.</p> <p>Сутність грошей. Гроші як загальний еквівалент і особливий товар. Гроші як абсолютно ліквідний актив. Функціональний підхід до визначення сутності грошей. Гроші як гроші та гроші як капітал.</p> <p>Форми грошей та їх еволюція. Повноцінні гроші: сутність, еволюція. Демонетизація золота. Сутність та кредитна природа неповноцінних грошей. Розвиток неповноцінних грошових форм.</p> <p>Вартість грошей. Вартість грошей як грошей. Вплив зміни вартості грошей на</p>

економічні процеси. Ціна грошей як капіталу.

Функції грошей. Поняття функції грошей. Проблема функцій грошей в економічній теорії. Суть, сфера використання та особливості реалізації функцій міри вартості, засобу обігу, засобу платежу, засобу нагромадження, світових грошей. Взаємозв'язок функцій грошей. Вплив на функції грошей зміни вартості грошей. Якісні властивості грошей.

Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки

Грошовий оборот. Сутність та економічна основа грошового обороту. Модель грошового обороту. Грошові потоки та їх балансування.

Структура грошового обороту за економічним змістом та формою платіжних засобів. Сектор грошового обігу, сектор фіскально-бюджетного обороту, сектор кредитного обороту. Сектори готівкового та безготівкового обороту.

Маса грошей в обороті. Грошова маса: поняття, класифікація. Вплив зміни грошової маси на економічні процеси. Грошові агрегати: поняття, характеристика. Грошова база.

Швидкість обігу грошей: поняття; методи розрахунку; фактори, що її визначають.

Закон грошового обігу: сутність, вимоги та наслідки їх порушення.

Механізм зміни маси грошей в обороті. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційними банками.

Тема 3. Грошовий ринок

Основи функціонування грошового ринку. Суть грошового ринку. Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Особливості прояву на грошовому ринку попиту, пропозиції та ціни.

Інституційна модель грошового ринку. Суб'єкти грошового ринку. Сектори прямого й опосередкованого фінансування.

Структура грошового ринку. Ринок позичкових зобов'язань, ринок цінних паперів, валютний ринок. Фондовий ринок, ринок банківських кредитів, ринок послуг небанківських фінансово-кредитних установ. Ринок грошей та ринок капіталів.

Попит на ринку грошей. Поняття попиту на гроші. Цілі та мотиви попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші.

Пропозиція на ринку грошей. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори впливу на пропозицію грошей.

Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Вплив на ринок змін у пропозиції грошей та у попиті на них.

Тема 4. Грошові системи

Грошова система. Сутність, призначення та структура грошової системи. Елементи національної грошової системи.

Види грошових систем та їх еволюція. Системи металевого та паперово-кредитного обігу. Ринкові та неринкові грошові системи. Відкриті та закриті грошові системи. Регульовані та саморегульовані грошові системи.

Необхідність створення грошової системи. Створення та розвиток грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні.

Платіжні системи. Платіжні інструменти. Організаційна структура платіжної системи. Якісні характеристики платіжної системи.

Монетарна політика – ключовий механізм грошової системи. Методи державного регулювання грошового обороту та грошового ринку.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

Інфляція. Сутність та форми прояву інфляції. Види інфляції за формою прояву; за темпами знецінення грошей; за чинниками, що спричиняють інфляційний процес. Вимірювання інфляції. Закономірності інфляційного процесу. Причини інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Методи державного регулювання інфляції. Кейнсіанський підхід до регулювання інфляції. Дефляційна політика. Політика доходів. Заходи антиінфляційної політики ринкового спрямування.

Особливості інфляційного процесу в Україні.

Грошова реформа як складовий елемент антиінфляційних заходів. Сутність грошової реформи. Види грошових реформ за глибиною реформаційних заходів, за характером обміну старих грошей на нові, за порядком введення в обіг нових грошей.

Особливості проведення грошової реформи в Україні.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

Сутність валюти та валютних відносин. Види валюти. Конвертованість валют.

Основи функціонування валютного ринку. Суть, об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Попит, пропозиція та ціна на валютному ринку. Структура та класифікація валютного ринку. Чинники впливу на кон'юнктуру валютного ринку. Функції валютного ринку. Сутність та види валютних операцій. Характеристика конверсійних валютних операцій.

Валютний курс. Сутність та економічна основа валютного курсу. Фактори впливу на валютний курс. Режими валютних курсів. Регулювання валютних курсів.

Валютні системи. Поняття та види валютних систем. Валютна система України: структура, особливості формування. Європейська валютна система. Світова валютна система.

Валютне регулювання як складова валютної політики. Поняття та напрями валютної політики. Сутність та методи валютного регулювання. Валютні обмеження. Курсова політика. Облікова (дисконтна) політика. Валютні інтервенції (девізана політика). Регулювання сальдо платіжного балансу. Формування та використання золотовалютних резервів.

Тема № 7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

Загальні основи теорії грошей.

Товарна теорія грошей. Кількісна теорія грошей. Методологічні засади. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Розвиток класичної кількісної теорії. Трансакційний варіант І. Фішера.

Неокласичний варіант кількісної теорії грошей. Кон'юнктурна теорія цінності грошей М.І. Тугана-Барановського. Кембриджська версія.

Внесок Дж. М. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Передумови виникнення кейнсіанської теорії. Оцінка ролі держави в економічному регулюванні. Передатний механізм впливу грошей на економіку. Аналіз мотивів нагромадження грошей. Інфляційні наслідки реалізації кейнсіанських концепцій.

Сучасний монетаризм як напрям розвитку кількісної теорії. Економічні передумови появи монетаризму. Грошова сфера як головний об'єкт державного регулювання економіки. Внесок М. Фрідмана в розробку монетарної політики.

Сучасний кейнсіансько-неокласичний синтез.

Грошово-кредитна політика України у світлі грошових теорій.

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

Сутність кредиту. Теоретичні концепції кредиту. Натуралістична теорія кредиту. Капіталотворча теорія кредиту.

Об'єкт та суб'єкти кредитних відносин. Загальні передумови та економічні чинники необхідності кредиту. Функції кредиту. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями. Стадії та закономірності руху кредиту. Принципи кредитування.

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

Сутність та види фінансового посередництва. Фінансовий посередник як суб'єкт грошового ринку. Види фінансових посередників. Економічні вигоди фінансового

посередництва.

Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. Місце банків на грошовому ринку. Правові та економічні аспекти визначення сутності банку. Функції та роль банків.

Банківська система. Поняття банківської системи. Функції банківської системи. Стабільність банківської системи та механізм її забезпечення. Основи організації банківської системи. Становлення та розвиток банківської системи України.

Роль небанківських фінансово-кредитних установ на грошовому ринку. Економічне призначення та класифікація небанківських фінансово-кредитних установ. Характеристика основних видів договірних та інвестиційних фінансових посередників. Діяльність небанківських фінансово-кредитних установ в Україні.

Державне регулювання діяльності фінансових посередників. Інновації у фінансовому посередництві.

Тема 10. Центральні банки

Призначення центрального банку. Причини створення центральних банків та особливості їх діяльності у сучасних умовах. Організаційно-правовий статус центральних банків.

Функції та основні напрями діяльності центробанку. Функції центрального банку. Основні напрями діяльності центробанку: емісійний центр держави, банк банків, орган банківського регулювання та нагляду, банкір і фінансовий агент уряду, провідник монетарної політики. Національний банк України – центральний банк держави. Особливості становлення НБУ. Принципи функціонування НБУ. Функції та операції НБУ.

Тема 11. Комерційні банки

Комерційні банки: поняття, призначення, класифікація. Походження та розвиток комерційних банків. Основи організації та особливості діяльності комерційних банків.

Операції та послуги комерційних банків. Сутність та класифікація банківських операцій. Пасивні операції комерційних банків. Активні операції банків. Банківські послуги: поняття, класифікація, характеристика.

Стабільність банків і механізм її забезпечення. Економічні нормативи діяльності комерційних банків. Прибутковість як елемент банківської стабільності.

Становлення та розвиток комерційних банків в Україні.

Тема 12. Міжнародні фінансово - кредитні установи та їх співробітництво з Україною

Інтеграційні процеси та створення міжнародних валютно-кредитних установ.

Міжнародний валютний фонд. Призначення та функції МВФ. Програми МВФ. Співробітництво МВФ з Україною.

Світовий банк. Мета діяльності та структура. Міжнародний банк реконструкції та розвитку: особливості функціонування, проекти в Україні. Міжнародна Асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Багатостороння агенція гарантування інвестицій, Міжнародний центр урегулювання інвестиційних конфліктів: загальна характеристика, основні напрями діяльності.

Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції. Міжамериканський банк розвитку, Африканський банк розвитку, Азіатський банк розвитку, Європейський інвестиційний банк, Чорноморський банк торгівлі та розвитку: загальна характеристика, основні напрями діяльності.

Європейський банк реконструкції та розвитку. Мета і специфіка діяльності. Пріоритети діяльності ЄБРР в Україні. Банк міжнародних розрахунків. Цілі, основи організації та функції БМР. Перспективи співпраці НБУ з БМР.

8. Тематичне планування навчальної дисципліни (структура дисципліни)

№ п/п	Назва теми	Загальна кількість годин	В тому числі		
			аудиторні		самостійна робота
			лекції	практичні	
1.	Тема 1. <i>Сутність і функції грошей</i>	8	2		2
2.	Тема 2. <i>Грошовий обіг і грошова маса</i>	12	4	2	4
3.	Тема 3. <i>Грошовий ринок</i>	8	4		4
4.	Тема 4. <i>Грошові системи</i>	4	2		2
5.	Тема 5. <i>Інфляція і грошові реформи</i>	6	2	2	2
6.	Тема 6. <i>Валютний ринок і валютні системи</i>	8	4	2	4
7.	Тема 7. <i>Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм</i>	10	4	2	4
8.	Тема 8. <i>Кредит у ринковій економіці</i>	12	4	2	4
9.	Тема 9. <i>Фінансові посередники грошового ринку</i>	4	2		2
10.	Тема 10. <i>Центральні банки</i>	6	4		4
11.	Тема 11. <i>Комерційні банки</i>	6	4	2	4
12.	Тема 12. <i>Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною</i>	6	3		3
	Всього	90	39	12	39

9. Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів

Контроль навчальної роботи здобувачів освіти і оцінювання здійснюються за 4- бальною(традиційною) шкалою:

Оцінка	Критерії оцінювання
«2»	З допомогою викладача відтворює на рівні розпізнання окремі елементи навчального матеріалу та викопує зі значними труднощами окремі елементи практичних завдань. Під час відповіді і при виконанні практичних завдань припускається суттєвих помилок.
«3»	Без достатнього розуміння відтворює основний навчальний матеріал та виконує практичні завдання з епізодичною допомогою викладача. З помилками дає визначення основних понять. Може частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити висновки. Користується окремими видами технічної і конструктивно-технологічної документації. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається помилок. Які може частково виправити.
«4»	Володіє основним навчальним матеріалом в усній, письмовій і графічній формах та застосовує його при виконанні практичних завдань як в типових, так і в дещо ускладнених умовах. Дає визначення основних понять, аналізує, порівнює і систематизує інформацію та робить висновки. Його відповідь в цілому правильна, логічна і достатньо обґрунтована. Виконує практичні завдання з типовим алгоритмом з консультацією викладача. Усвідомлено користується довідковою інформацією. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається несуттєвих помилок, які може виправити.
«5»	Володіє системними знаннями навчального матеріалу та ефективно їх застосовує для виконання практичних завдань, що передбачені навчальною програмою. Відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення. Вміє самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, оцінювати отриману інформацію. Встановлює причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки. Робить аргументовані висновки. Бездоганно виконує практичні завдання як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Гроші та кредит / О.М. Бандурка, В.В. Глущенко, А. С. Глущенко. – Львів: Магнолія, 2014.– 368 с.
2. Гроші та кредит : підручник / П.Г. Ільчук, О.О. Коць, І.Ю. Кондрат, Н. Б. Ярошевич. – Львів: Видавець ПП Сорока Т. Б., 2016. – 412 с.
3. Гроші та кредит: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / Т.О. Ставерська, І.Л. Шевчук, І.С. Андрющенко. – Харків: Видавець Іванченко І.С., 2015. – 88 с.
4. Коваленко Д.І. Гроші та кредит: теорія і практика / Д.І. Коваленко. - К.: Ліра-К, 2015. – 360 с.
5. Футало Т.В. Гроші і кредит : навч. посіб. / Т.В. Футало, В.В. Оліярник, Х.Л. Черевко. – Львів: Львів. комерц. акад., 2013. - 431 с.